

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**20 Mayıs 2020
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

20 Mayıs 2020 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşmanın Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2559)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Veri Paylaşımına İlişkin İşbirliği Uygulama Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2560)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Filistin-Türkiye Dostluk Hastanesi'nin Gazze'de Ortak İşletilmesi ve Devri ile Filistin Vatandaşlarının Tıpta Uzmanlık Eğitimini Türkiye’de Almasına Dair Protokolün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2561)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1970 ve 1973 Sayılı Kararları Çerçevesinde Kabul Edilen 21/6/2011 Tarihli ve 2011/2001 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 2562)
- Denizli İlinde Bulunan Bazı Yerlerde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 2563)
- Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2564)
- İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (Karar Sayısı: 2565)

YÖNETMELİKLER

- Banka Çağrı Merkezlerinin Hizmet Seviyesinin ve Kalitesinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik
- Mersin Üniversitesi Gençlik Bilim Sanat Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Toros Üniversitesi İhale Yönetmeliği

Koronavirüs meyve-sebzeye ilgiyi artırdı, ihracat yüzde 22 arttı

İstanbul Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Başkanı Melisa Tokgöz Mutlu, koronavirüs salgınının dünya genelinde gıdaya ve tarıma bakış açısını değiştirdiğini, meyve-sebzeye ilgiyi artırdığını belirterek, ilk 4 ayda Türkiye'nin meyve-sebze ihracatının yüzde 21,6 arttığını söyledi.

18 Mayıs 2020

İstanbul Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Başkanı Melisa Tokgöz Mutlu, salgınla birlikte gıdaya, yaş meyve-sebze ve mamullerine yönelik bakış açısına ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Salgın günlerini de kapsayan yılın ilk 4 ayında 2019'un aynı dönemine göre Türkiye'nin tarım ürünleri ihracatının yüzde 2,9 arttığını dile getiren Mutlu, bu artışta en önemli payı yaş meyve-sebze ve mamullerinin aldığını vurguladı.

Mutlu, "Söz konusu dönemde ihracat yaş meyve-sebze yüzde 21,6, meyve-sebze mamullerinde yüzde 12,9 artış gösterdi. İhracatını en çok artıran ikinci sektör yaş meyve-sebze, üçüncü sektör ise meyve-sebze mamulleri oldu. Bu iki sektör, genel ihracattaki payını yüzde 2,6'ya yükseltti." diye konuştu.

İstanbul Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği'nin ocak-nisan döneminde ihracatını geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,5 artırarak 118 milyon dolara yükselttiğini bildiren Mutlu, sektörün genel ihracat artışından yüksek orana sahip olduklarını anlattı.

Mutlu, sektör olarak yıllardır dünyaya, "Türkiye'nin gıdada dünyanın en güvenilir ve sürdürülebilir ülkesi olduğunu" gösterdiklerini belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü.

"Bu zorlu dönemde ihracat rakamlarımızdaki artış bunun en güzel kanıtı. Tüm dünyayı sarsan koronavirüs salgını dünya genelinde ülkelerin gıdaya ve tarıma bakış açısını değiştirdi. Salgın bize, 'tüm dünyada gıda sektörünün hayati bir öneme sahip olduğunu' gösterdi. Yaş meyve-sebze ile mamullerine olan talep tüm dünyada artarken, bu gıdalara yönelik tüketim alışkanlıkları da değişti. Yeni bir dönemin başlangıcı oldu."

"Üretime ara vermememiz yurt dışı pazarlarda avantaj sağladı"

İstanbul Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Başkanı Mutlu, salgın sürecinde çalışanların sağlığını ön planda tutarak üretime devam ettiklerini belirterek, insan için hayati olan bir sektörün sorumluluğunu taşıdıklarını söyledi.

İnsanlık var olduğu sürece gıdaya olan ihtiyacın artarak süreceğini dile getiren Mutlu, bu sorumluluk bilinciyle üzerilerine düşen görevleri salgın sürecinde de layığıyla yerine getirmeye çalıştıklarını bildirdi.

Mutlu, "Bu süreçte İtalya, İspanya, Portekiz gibi rakip sayabileceğimiz ülkeler ekim, hasat yapamazken, Türkiye'nin üretimine ara vermeden devam etmesi yurt dışı pazarlarda bize avantaj sağladı." dedi.

"Salgın sonrası dış ticaret yeniden şekillenecek"

Melisa Tokgöz Mutlu, salgın sürecinde dünyanın gıda sektöründeki dış ticaretinde değişiklikler olduğunu ve ülkeler arası ticaretin yeniden şekilleneceğini belirterek, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Bu salgın ülkelere göstermiştir ki, artık tek bir tedarikçi ülke ile değil çoklu tedarikçi ülkelerle ile çalışmak gerekecek. Bu da Türkiye gibi tarım üretimi yapan ülkelerin önemini arttırıyor. Tüm bu durumları göz önünde bulundurduğumuzda Türkiye'nin dünya pazarındaki avantajları ortada. Ülkelerin kendi üretimlerini kendilerinin yapacağı, kendilerinin ekip biçeceği ve bunu planlayacağı bir süreç de başlayacak.

Türkiye açısından rekabet anlamında sıkıntılar doğurabilecek olsa da gerek meyve sebze üretiminin artışı ve endüstriyel meyve sebze üretimiyle, gerekse sektörün tüm paydaşları ile iş birliği içinde bu rekabeti avantaja çevirebiliriz."

"Bütün dünyayı doyurmayı amaçlıyoruz"

İstanbul Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Başkanı Mutlu, Türkiye'nin sektörde yüksek teknoloji donanımlı, hijyen koşullarına tam uyum sağlayan tesislerde üretim yaptığı belirterek, dünya standartlarının da üstünde tesisleriyle üretim gerçekleştirdiğini anlattı.

Bunun tüm dünyaya anlatılması gerektiğini vurgulayan Mutlu, "Sektör olarak bütün dünyayı doyurmayı amaçlıyoruz. Önemli olan; ülkemizdeki üretimin sürekliliğinin sağlanabilmesidir. Ülkemizde gıda imalat endüstrisi, sahip olduğu kapasitelerle etrafımızdaki 3,5 saatlik uçuş uzaklığında yaşayan 1,5 milyar insanı doyuracak kapasiteye ve güce sahiptir." diye konuştu.

Mutlu, salgın sonrası insanların daha fazla paketli ürün tüketeceğini belirterek sözlerini şöyle tamamladı.

"Yaş meyve ve sebze de paketlemek zorunda kalacağız. Raf ömrü uzun olan mamullere talep artacak. Bunun birinci nedeni salgın sürecinde lojistikte yaşanan sıkıntılar ile yaş meyve ve sebzenin raf ömrünün kısa olması. İkinci nedeni ise insanların artık el değmemiş, hijyen açısından güvenli olan ürünleri tüketmeyi tercih etmek istemeleridir. Kavanozlu ürünlerde 2019 ihracatımız 500 milyon adede ulaştı. Türkiye'nin 2020'de bu rakamı en az ikiye katlama imkanı ve altyapısı vardır. Bu yeni dönemi büyük avantaja çevirmeliyiz."

KDV'lere karşılık 200 milyar liralık kağıt çıkarılsın

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, piyasadaki nakit sıkışıklığının aşılması için, devreden KDV ve hakedişler dahil 200 milyar lirayı aşan özel sektör alacakları için devletin belirli vadeler içeren kağıt çıkarmasını önerdi.

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, özel sektörün 200 milyar lirayı bulan devreden KDV ve bekleyen hakedişleri karşılığında vadeli kamu kağıdı çıkarılarak bu dönemde yaşanan nakit sıkışıklığının çözümüne katkı sağlanabileceğini söyledi. Bu kağıtların bankaya teminat gösterebileceğini ifade eden Özdebir, mal alımının da yapılabilceğini kaydetti. Nurettin Özdebir, koronavirüs salgını sonrasında en hızlı toparlanacak sektörün de imalat sanayii olacağı görüşünü dile getirdi. ASO Başkanı Nurettin Özdebir, koronavirüs sonrasında en hızlı toparlanacak sektörün de imalat sanayi olacağını söyledi. Resmi bir rakam olmamakla birlikte, özel sektörün devreden KDV yanı sıra hakediş kaynaklı 200 milyar liranın üzerinde kamudan alacağı bulunduğunun altını çizen Özdebir, bunun karşılığında vadeli bir kağıt çıkarılabileceğini bildirdi.

Gündemdeki ekonomik gelişmeleri bir grup gazeteciye değerlendiren Özdebir, bu dönemde yaşanan nakit sıkışıklığının özel sektör ve devleti rahatlatacak bir şekilde çözülebileceğini söyledi.

Gerekirse aylık 10 milyar liralık dilimler halinde çıkarılacak kağıdı elinde bulunduranların, bunu bankaya teminat gösterebileceğini ifade eden Özdebir, aynı zamanda bu kağıtlarla mal alımının da yapılabilceğini kaydetti. Uygun görülecek süre sonunda bunların tekrar devlete olan KDV, muhtasar ve diğer vergi borçlarının ödenmesinde kullanılabileceğini söyleyen Özdebir, "Bunların 5 defa el değiştirmesi halinde, oluşacak kâr ve vergi kaynaklı olmak üzere devlet verdiği çek kadar alacaklı hale gelmiş

oluyor. Zaten piyasada iş olmadığına kamunun gelirleri de düşüyor, biz bunu kamunun ve özel sektörün gelirlerini artıracak bir çare olarak düşünüyoruz” dedi.

“Bazı medikal firmaları yurt dışı pazar şansını kaybetti”

Özdebir, bu kağıtların nakde dönüştürülemeyeceğini, döviz alınamayacağını aktardı.

Salgın döneminde reel sektörün tüm göstergelerinin negatif etkilendiğini belirten Özdebir, buna rağmen imalatın devam ettiğini söyledi. Medikalçilerin en iyi iş yapmaları gereken dönemde ihracat yasağı sebebiyle iş yapamadığının altını çizen Özdebir, bu yasağın kalktığını ancak bazı firmaların yurt dışı pazar şansını kaybettiğini bildirdi.

Bu süreçte Türkiye’nin tek başına iyi olmasının yetmediğini, ihracatın yoğunluğunu teşkil eden AB ülkelerinde hayatın durmasının Türkiye’de de işleri yavaşlattığını söyleyen Özdebir, “Salgında ekonomiyi ne kadar serbest bırakırsanız, ekonomik maliyeti o kadar az oluyor. Ne kadar sınırlayıcı tedbir alırsanız, maliyeti de o kadar fazla oluyor” ifadelerini kullandı.

“En hızlı toparlanma imalat sanayinde olacak”

Salgın sonrasında en hızlı toparlanmanın imalat sanayinde olacağını vurgulayan Özdebir, kurumsallaşmanın ilerledikçe sağlık tedbirlerinin de arttığını, Gebze’de yapılan taramalarda hastalığa yakalanma oranlarının çok düşük kaldığını görüldüğünü bildirdi. Bazı sektörlerde stoklarda şişmeler olduğuna değinen Özdebir, bir çok firmanın üretim zincirindeki kırılmadan korkarak talebi öne çektiğini, 2-3 aylık siparişleri toptan verenlerin olduğunu anlattı.

Alışverişte normalleşme işaretleri gelmeye başladı

Türkiye’de COVID-19 vakasının görülmesinin ardından Mart ayında yaşanan panik alışverişi, yerini normalleşmeye bırakıyor. Ipsos Hane Tüketim Paneli verilerine göre, salgın paniği ile ihtiyaçtan fazlası satın alınan gıda ürünlerinde talep yavaşladı. Son haftalarda en çok büyüme kişisel bakım ve temizlik ürünlerinde gözlemlendi. Bu eğilim, gıdada olağan ihtiyaçların stoklardan karşılandığı anlamına geliyor. Verileri değerlendiren Panel Direktörü Ceyhan Demiray, koronavirüs açıklamasının 9’uncu haftasında “alışverişte normalleşme” işaretleri gelmeye başladığını söyledi. Tüketicinin salgın dönemindeki alışverişi hem panik hem de ihtiyaçların değişimini yansıtıyor. Önce dezenfektan ve gıda, sonra atıştırmalık, sonra stoktan tüketim ve şimdi temizlik ürünleri... Salgından sonraki 9. haftada tüketimi en çok artan 10 kategoriden 8’i temizlik ürünü oldu. Ipsos Hane Tüketim Paneli’nin verilerini değerlendiren Panel Direktörü Ceyhan Demiray, korona virüsü açıklamasının 9 haftasında “alışverişte normalleşme” işaretleri gelmeye başladığını söyledi.

Demiray’ın verdiği bilgiye göre gıdada salgın paniği ile ihtiyaçtan fazlası alındı, şimdi stoktan tüketiliyor. Son hafta temizlik ürünleri zirve yaptı. Bütün ailenin evde vakit geçirmesi, haliyle ev temizliği ihtiyacını artırdı. Son haftalarda en çok büyüme olan ilk 10 kategoriden 8’inin kişisel bakım ve temizlik ürünleri olması dikkat çekti.

Adet bazında azalma başladı

Ceyhan Demiray’ın değerlendirmeleri şöyle; “6 Mayıs haftasında evde stoklanan gıda ürünlerinden tüketim yapıldığını satın alımda artış olan kategorilerin ağırlıklı gıda dışı olmasından anlıyoruz. Bu zamana kadar haftalık değerlendirmeler yaptık aradan geçen 2 aylık dönemi kendi içinde ay bazlı değerlendirdiğimiz zaman; mart ayı ciddi stoklama ve panik ile her şeyi alma ayı oldu. Nisan ayında alınan ürünlere adet bazında bakıldığında azalma görüldü. Bu durum için alışveriş davranışı normalize oluyor demek daha doğru olur.

Alım davranışının normale döndüğünü şuradan da anlıyoruz; bu davranış kategori özelinde değil tüm kategorilerde etkili olurken sadece mevsimsel etki ve sezonun açılması ile birlikte dondurma kategorisi büyümeye devam ediyor. 11 Mayıs normalleşme adımlarının atıldığı bir hafta olarak başladı.

BDDK'nın swap operasyonunun izleri ödemeler dengesinde

Ödemeler dengesi verileri, 2019 yılında mayıs ayı hariç, bütün aylarda yurtdışına kredi açıldığını, yıllık tutarın da 1.6 milyar dolara ulaştığını ortaya koydu.

Türk lirasında hızla değer kaybının yaşandığı yakın dönemde bankalar için yurtdışında bir bacağı TL olan swap işlemlerine sınırlama getirilirken, şirketlerin yaptığı işlemlerle yurtdışına TL aktarıldığı ve bu kaynak ile swap işlemlerinin yapıldığı ortaya çıktı. Türkiye'de yerleşik şirketlerin kendilerinin yurtdışına kredi verdiği, hatta Türkiye içinden kredi alarak bunu yurtdışı şube, iştirak ya da ana ortaklarına aktardığı belirlendi. 2019 yılında bu kapsamda açılan kredinin tutarının en az 1,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiği görüldü. Türk Lirasının dolar ve Euro başta olmak üzere, yabancı paralar karşısında aşırı değer kaybetmesiyle gündeme gelen uluslar arası swap işlemlerine yönelik tartışmalar sürüyor. TL'nin aşırı ve çok hızlı değer kaybettiği 2018 yazında, ilk kez BDDK 13 Ağustos 2018'de bankaların swap işlemlerine sınırlama getirmişti. Bankaların özkaynaklarının yüzde 50'siyle başlayan sınırlama kademeli olarak indirilmeye devam etmiş, yine 9 Şubat 2019'da yüzde 10 ve son olarak 12 Nisan günü de yüzde 1'e kadar çekilmişti.

TCMB - Cari İşlemler Hesabı Net Yükümlülük Oluşumu "Diğer Sermaye-NET" (Aylık) (Milyon \$)

	2018-2020 aylık gerçekleşme			2007-2019 yıllık gerçekleşme	
	2018	2019	2020		
Ocak	65,00	-91,00	-174,00	2007	727
Şubat	3,00	-151,00	-189,00	2008	2.201
Mart	-67,00	-316,00	110,00	2009	619
Nisan	304,00	-44,00		2010	384
Mayıs	19,00	8,00		2011	24
Haziran	121,00	-69,00		2012	980
Temmuz	210,00	-70,00		2013	578
Ağustos	-28,00	-262,00		2014	645
Eylül	397,00	-447,00		2015	3.290
Ekim	153,00	-7,00		2016	3.133
Kasım	143,00	-99,00		2017	924
Aralık	-516,00	-104,00		2018	804
Yıllık	804	-1.652		2019	-1.652

Mart ve nisan aylarında TL'nin aşırı değer kaybettiği dönemde, uluslararası swap işlemlerine sınırlama getirilirken, bankaların sınırlamasına takılmamak için şirketlerin yaptığı işlemler ile yurt dışına TL aktarıldığı ve bu kaynak ile swap işlemlerinin yapıldığı ortaya çıktı. Şirketlerin kendilerinin yurt dışına kredi verdiği, hatta Türkiye içinde kredi alarak bunu yurt dışı şube, iştirak ya da ana ortaklarına aktardığı belirlendi.

Ödemeler dengesi yurtdışına borç verme işlemi

Cari işlemler hesabında, Türkiye'de yerleşik firmaların yurt dışına verdiği kredi ve borçlar izleniyor. Hesaba yansıyan kısım alınan ve verilen kredilerin düşülerek net sonucunu yansıtıyor. Türkiye'de yerleşik firmalar, gerek daha ucuz finansman olması, gerekse Türkiye'de zaman zaman oluşan kredi katılıkları nedeniyle genellikle yurt dışındaki ortak, şube veya iştiraklerinden kredi kullanıyor.

Cari işlemler hesabında da aylık bazda zaman zaman çıkış görülse de, nadir olarak gerçekleşen bu aylık çıkışlara karşılık, yıllık tutarlar hep Türkiye'ye giriş yönünde gerçekleşti. Buna karşılık, BDDK'nın ilk swap sınırlaması getirdiği 2018 yılında aylık bazda Türkiye'de yerleşik firmaların yurtdışı şube, iştirak ve ana ortaklarına kredi açtığı gözlemlendi.

Yurtdışına açılan kredinin tutarı 1.6 milyar doların üzerinde

Ödemeler dengesinin, uluslararası doğrudan yatırımlar içerisindeki "diğer sermaye" kalemi, verilen kredi ile alınan kredinin ve geri dönüşün düşülerek ay sonu ve yıl sonu itibariyle "net tutarı" gösterdiği için, gerçekte aylık ve yıllık bazda açılan kredinin daha yüksek olduğu belirtiliyor. 2019 yılı boyunca aylık olarak devam eden yurt dışına kredi verme işlemi 2020 Ocak ve Şubat aylarında da negatif olarak sürdü. Mart 2020 itibariyle ise yeniden pozitifte geçti. 2019 yılında mayıs ayı hariç, bütün aylarda yurt dışına kredi açıldığı, yıllık tutarın da 1.6 milyar dolara ulaştığı görüldü.

Katar ile swap 15 milyar dolara çıkarıldı

TCMB ve Katar Merkez Bankası arasında 17 Ağustos 2018 tarihinde imzalanan 5 milyar dolarlık swap anlaşması 15 milyar dolar olarak güncellendi.

20 Mayıs 2020

Piyasaların merakla beklediği yeni swap hattına yönelik resmi açıklama geldi. Merkez Bankası'ndan yapılan açıklamada Katar ile daha önce yapılan 5 milyar dolarlık swap anlaşmasının 15 milyar dolara çıkarıldığı bildirildi.

TCMB'den yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Katar Merkez Bankası arasında 17 Ağustos 2018 tarihinde imzalanan ikili para takası (swap) anlaşması tadil edilmiştir. **Yapılan değişiklikle swap anlaşmasının tutarı 5 milyar ABD doları karşılığı Türk lirası ve Katar riyalinden 15 milyar ABD doları karşılığı Türk lirası ve Katar riyaline yükseltilmiştir.** Para takası anlaşmasının temel hedefi yerel para birimleri üzerinden gerçekleştirilen ticareti kolaylaştırmak ve iki ülkenin finansal istikrarına destek sağlamaktır."

800'den fazla ürüne ilave gümrük vergisi

Resmi Gazete'de yayımlanan yeni Cumhurbaşkanlığı kararına göre inşaat sektöründe kullanılan bazı ürünler, bazı demir-çelik ürünleri, otomotiv sanayide kullanılan yedek parçaları kapsayan 800'den fazla ürüne ek gümrük vergisi getirildi.

20 Mayıs 2020

Cumhurbaşkanı kararında iki liste yayımlandı. İlk listedeki 900'ün üzerinde ürüne 1 Ekim 2020 tarihinden itibaren uygulanacak ilave gümrük vergisi oranları, ikinci listede ise 30 Eylül 2020'ye kadar uygulanacak ilave gümrük vergisi oranları yer aldı

İlave vergi yüzde 2 ile yüzde 30 arasında değişiyor

1 Ekim'den itibaren bazı ürünlerde vergi oranları indirilirken, bazılarında yükseltildi, bazı ürünlere ilave vergi getirildi.

Mermerler, bazı kimyasallar, işaret fişekleri, suni bağırsaklar, deri ürünleri, boru ve hortumlar, duvar tavan kaplamaları, karolar, tuğla, bazı cam türleri, camdan yapılmış takı, eşya, oto lastikleri, plastik eşya, iplikler, fan, komprasör, fırın, ocak, püskürtme cihazları, su ısıtıcıları, bazı mensucat makineleri, sayaçlar, ölçüm cihazları, motorlu

araç parçaları başta olmak üzere 800'den fazla ürüne yüzde 2 ile yüzde 30 arasında değişen oranlarda ilave gümrük vergisi getirildi.

Cumhurbaşkanının, İthalat Rejimi Kararına ekli II sayılı listede yer alan ve gümrük tarife pozisyonları (GTİP) belirtilen maddelerden ilave gümrük vergisi alınmasıyla ilgili kararı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Kararın EK1'de yer alan tablodaki 900'ün üzerinde ürüne 1 Ekim 2020 tarihinden, Ek2'de yer alan tablo ise 800'den fazla ürüne 30 Eylül 2020 tarihine kadar uygulanacak ilave gümrük vergilerini gösteriyor.

1 Ekim'den itibaren bazı ürünlerde ilave gümrük vergi oranları indirilirken, bazılarında yükseltildi, bazı ürünlere ilave vergi getirildi, bazılarında ise kaldırıldı. Fakat genel olarak ilave gümrük vergisi oranları değişmedi.

Karara göre, her halükarda İthalat Rejimi kararına ekli II sayılı listede yer alan gümrük vergisi ile bu karar kapsamında alınacak ilave gümrük vergisi toplamı, Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanunda gösterilen hadlerin yüzde 50 artırılmış düzeyine aşamayacak. Aşması durumunda kanunda gösterilen hadlerin yüzde 50 artırılmış düzeyi uygulanacak.

İlave gümrük vergisi, gümrük idarelerince, ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil edilecek ve genel bütçeye irat kaydedilecek.

İlave gümrük vergisi hakkında, gümrük vergisinin tabi olduğu usul ve hükümler uygulanacak.

Ekli tablolarda yer alan ve A.TR dolaşım belgesi eşliğinde ithal edilen Avrupa Birliği ve Türk menşeli olmayan eşyadan "Diğer ülkeler" sütununda belirtilen oran üzerinden ilave gümrük vergisi alınacak. Ancak, Türkiye'nin taraf olduğu serbest ticaret anlaşmaları çerçevesinde bir çapraz menşe kümülasyon sistemine dahil ülkeler menşeli eşyadan tercihli menşenin tevsiki halinde ilave gümrük vergisi alınmayacak.

Bu Kararın uygulanmasında eşyanın menşenin doğru beyan edilmesinden ithalatçı sorumlu olacak.

Ekli tablolarda yer alan ürünlerin Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithal edilerek işlem görmüş ürün olarak ihraç edilmesi halinde varsa telafi edici verginin hesaplanmasında bu karar hükümleri uygulanmayacak.

Bu Karar kapsamındaki ürünlerin İthalat Rejimi Kararı eki listelerdeki gümrük vergisi oranı üzerinden vergi tahsilatı yapılarak gümrük gözetimi altındayken A.TR dolaşım

belgesi düzenlenerek Avrupa Birliği'ne üye ülkelere ihraç edilmesi halinde, bu karar kapsamındaki ilave gümrük vergisi uygulanmayacak.

İlave gümrük vergisine ilişkin sütunlarda belirtilen ülke ve ülke grupları İthalat Rejimi Kararında tanımlanan ülke ve ülke grupları olarak belirlendi. İthalat Rejimi Kararına ekli II sayılı listede yer alan sütun başlıklarında yapılacak değişiklikler bu karar içinde geçerli olacak.

Bu karar kapsamındaki eşyanın aynı zamanda İthalat Rejimi Kararına ekli V sayılı listede yer alması durumunda ilave gümrük vergisi uygulanmayacak.

İthalat Rejimi Kararında nihai kullanım mevzuatı kapsamında sivil hava taşıtlarında kullanılmak üzere ithal edilmesi halinde gümrük vergisi uygulanmayan eşyaya, bu karar kapsamında ilave gümrük vergisi de uygulanmayacak.

Bazı ürünlerin sivil hava taşıtları kullanılarak ithal edilmesi halinde gümrük vergisi yüzde sıfır (0) olarak uygulanacak.

Bu kararda yer alan hususlara ilişkin tebliğleri çıkarmaya, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya Ticaret Bakanlığı yetkili olacak.

Karara eklenen geçici maddeyle bu karar yayınlamadan önce Türkiye'ye sevk edilmek üzere bir taşıma belgesi düzenlenerek yüklemesi yapılmış olan eşyanın en geç 15 gün içinde ithalatına ilişkin gümrük beyannamesinin tescili halinde, EK1'de yer alan ilave gümrük vergisi oranı tahsil edilecek.

İlave vergi getirilen ürünler

İlave vergi getirilen ürünler şöyle:

“Mermerler, granitler, mineral madenler, klorürler, sülfatlar, karbonatlar, asitler, model yapmaya mahsus patlar, işaret, yağmur, sis fişekleri.

Suni bağırsaklar, sert boru ve hortumlar, PVC duvar ve tavan kaplamaları, iç mekan duvar ve tavan için polistiren karolar, fotoğraf ve sinema filmlerinin sarılmasına mahsus makaralar, vulkanize edilmiş kauçuktan boru ve hortumlar, taşıyıcı kolan ve transmisyon kolanları, otomobil, otobüs ve kamyonlarda kullanılan türde sırt geçirilmiş dış lastikler, dolgu lastikleri, tekerlek bandajları, sertleştirilmiş vulkanize kauçuktan yapılan conta, yer döşemesi, paspas, silgi gibi eşyalar, motorlu araçlarda kullanılan kauçuk ve metal bağlantılı karoser, şasi malzemeleri.

Hayvan deri, postları ile bunların tabaklanmış ürünleri, mantar ve mantardan eşya, örgüler, örölmeye elverişli maddeler, sepetler.

Çeşitli kağıt ve kartonlar ve bunlardan yapılmış bobinler, masuralar, makaralar, perakende olarak satılacak hale getirilmiş belli oranda pamuk veya sentetik ve suni filametlerden dikiş iplikleri, suni filamet iplikler, kauçuk ip ve halatlar.

Kaldırım, kaldırım kenar ve döşeme taşları, tuğla, karo, seramik eşya.

Plaka halinde kesme ve üfleme cam, ayna, camdan yapılmış boncuk, takı, eşya.

Demir ve alaşımlı çelikten yassı mamuller, diğer alaşımlı çelikten yassı mamul ve teller, bazı alüminyum eşyalar.

Sıvılar için pompalar, elevatörler, hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz komprasörleri, fanlar, sanayi ve laboratuvarlara mahsus olmayan fırın veya ocaklar, ısı değışikliğı yoluyla maddelerin işlenmesi için makine, tesis ve laboratuvar cihazları, elektrikli olmayan şöbenler ve diğer su ısıtıcıları, kalenderler ve diğer hadde makinaları ve bunların silindirleri, paketleme ve ambalaj makinaları.

İnsan tartan basküller, yangın söndürme cihazları, püskürtme tabancaları, buhar ve kum püskürtme makinaları, keçe veya dokunmamış mensucat imalatına ve finisaşına mahsus makine ve cihazlar, bilyalı ve makaralı yataklar, optik lifler, fotoğraf laboratuvarlarında kullanılan alet ve cihazlar, projeksiyon perdesi, resim, çizim ve hesap yapmaya mahsus aletler.

Hidrometre, termometre, barometre gibi aletler, gaz, sıvı, elektrik sayaçları, eksoz susturucu, eksoz boruları, debriyaj ve bunların aksam parçaları, seleler, pedaller, krank dişlileri, eşya taşımaya mahsus bazı romörk ve yarı romörkler.”

İlave gümrük vergisi yeni koronavirüs (COVID-19) salgının ekonomiye olumsuz etkilerini hafifletmeyi ve yerli sanayiye korumayı amaçlıyor.

Dicle'nin gerdanlığı

18 milyar liraya mal olan Ilisu Barajı Enerji Santrali'nin açılış törenine videokonferansla katılan Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, "Terör örgütlerinden yurtdışındaki finans kuruluşlarına kadar yıllarca yapımına engel olmak isteyen herkesin, bugün karşımızdaki eserin ihtişamı karşısında ezildiğine inanıyorum" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, [Ilisu Barajı Enerji Santrali](#) 1. Türbini Devreye Alma Töreni'ne videokonferansla katıldı. Erdoğan, eserin tüm safhalarında emeği geçen eski Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'na, yüklenici firmalara, mühendislere ve işçilere teşekkür etti. Erdoğan, yapımına başlandığı 2008'den bu yana kredisinden inşasına her aşamasında pek çok engellemeyle karşılaşılın barajın kararlılık sayesinde Türkiye'ye kazandırıldığını belirterek, şöyle devam etti:

ASIRLARCA HUZUR RÜZGÂRI ESECEK

“Terör örgütlerinden yurtdışındaki finans kuruluşlarına kadar yıllarca bu barajın yapımına engel olmak isteyen herkesin, bugün karşımızdaki eserin ihtişamı karşısında ezildiğine inanıyorum. Özellikle başta ana muhalefet olmak üzere diğer muhalifler, hele hele aşırı uç muhalifler, özellikle buranın yapımı karşısında merak ediyorum acaba ne diyecekler. Zira şu anda bölgenin çiftçisi için, toprakları için en önemli sulama imkânlarından tutunuz içme suyuna varıncaya kadar her şey burada, enerji imkânlarına varıncaya kadar her şey burada. Kendi ülkesini yabancılara şikâyet edenlere, kendi halkına silah çekenlere, kendi insanının kanını dökenlere verdiğimiz en güzel cevap işte, bu muhteşem eserdir. Ilısu Barajı'ndan esecek barış, kardeşlik, refah ve huzur rüzgârı inanıyorum ki asırlar boyunca bu topraklarda dalga dalga kendini hissettirecektir.

YILLIK KATKISI 2.8 MİLYAR LİRA

Yıllık kapasitesi 4.1 milyar kilovatsaat olan santralın maliyeti 18 milyar lirayı buldu. Barajın inşası konusunda en çok istismar edilen Hasankeyf başta olmak üzere tüm tarihi ve kültürel varlıklar özenle korunmuştur. Ekonomimize yıllık katkısının 2.8 milyar lira olmasını bekliyoruz. 1.200 megavatlık toplam kurulu gücüyle Türkiye'nin en büyük 4'üncü santrali. Sesleniyorum, işte bütün bu arazileri sulamak suretiyle o suya hasret topraklar çiftçinin gönlüne su serpmiştir. Anladın mı Bay Kemal?"

MARDİNLİLERDEN ERDOĞAN'A PROF. DR. DİLMENER TEŞEKKÜRÜ

İstanbul Yeşilköy'de inşa edilen hastaneye, koronavirüsten hayatını kaybeden bilim insanı Prof. Dr. Murat Dilmener'in adının verileceğini açıklayan Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a, Mardin Eğitim ve Dayanışma Vakfı'ndan (MAREV) teşekkür mektubu geldi. MAREV Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Aydın Ayaydın ve Genel Başkan Av. Haluk Eldem imzalı mektupta "MAREV camiası ve Mardin halkı adına şükranlarımızı sunuyoruz" denildi.

Ali Ekber YILDIRIM

20 Mayıs 2020

Pamukta tarihi fırsatı nasıl kaçırdık?

Bugünlerde pamuk ekimi tamamlanmak üzere. Sahadan aldığımız bilgilere göre üretim alanlarında ciddi bir düşüş var. Üretici pamuk ekiminden kaçıyor. Bu nedenle Türkiye yine ürettiğinden daha fazla pamuk ithal edecek.

Geçen sene 11 Eylül'de "Pamukta ithalatı durduracak tarihi fırsat" başlığı ile yazdığımız yazıda üreticilerin pamuk üretimine dönüşünü yazmış ve bunu bir fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiğini dile getirmiştik. Üreticilerin taleplerine kulak verilmesini, ithalat yerine üretimin artırılması için atılması gereken adımları tek tek yazmıştık.

Pamuk çiftçisinin istediği, rakip ülkelerde yani Türkiye'nin pamuk ithal ettiği ülkelerdeki üretim koşullarının kendileri için de sağlanması. Fark ödemesi olarak adlandırılan destekleme priminin üretim maliyetleri ve dünya fiyatları dikkate alınarak artırılması ve zamanında ödenmesi. Daha önce söz verildiği gibi, mazot desteğinin en az yüzde 50 oranında artırılması. Pamuk fiyatının üretim maliyetinin altına düşmesini önlemek için Tariş, Çukobirlik, Antbirlik gibi üretici kooperatiflerine finansman desteği sağlanarak pamuğun üreticiden satın alınması. İlk kez uygulanacak münavebe (ekim nöbeti) uygulamasının ertelenmesi.

Mazot desteğindeki artış dışında çiftçilerin bu taleplerinin hemen hiçbirini yerine getirilmedi. Çiftçiye dinleyen olmadı. Pamuk fiyatı, üretim maliyetinin altına düştü. 2019 destekleme primi hala ödenmedi. Çiftçi umudunu yitirdi ve pamuk ekiminden vazgeçti. Tarihi fırsat kaçırılmış oldu.

Üretim alanında büyük daralma

Pamuk ekiminin büyük oranda tamamlandığı 2020 sezonunu ve geçen yıldan bu yana yaşanan gelişmeleri Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık ile konuştuk. Balçık'ın anlattıkları özetle şöyle:" Türkiye'nin pamuk ekim alanları 2018'de 520 bin hektardı. 2019'da 580 bin hektara ulaştı. Bu çok önemli bir artıştı. Çiftçi Kayıt Sistemi'nde (ÇKS) 619 bin hektar olarak görünüyordu. Tarım ve Orman Bakanlığı uydudan pamuk ekim alanlarını inceledi. Yapılan bu çalışma sonucunda Çiftçi Kayıt

Sistemi'ne pamuk ekileceği bildirilen 40 bin hektarın ekilmediği tespit edildi. Parseller tek tek incelendi. Tarla sahipleri ile konuşuldu. Komşularına soruldu. Anlaşıldı ki 40 bin hektar pamuk ekilmeyen, ama ekilmiş gösterilen alan var. Bu incelemeler uzun sürdüğü için mazot ve gübre desteği geç ödendi. Sonuç olarak 2019'da 580 bin hektar alanda pamuk ekimi olduğu kesinleşti. Bu yıl üretim alanı en iyimser tahminle 350 bin hektar olacak. Bu 320 bin hektara da düşebilir. Bu çok dramatik bir düşüş. Ama nedenleri belli. Üretici, sanayici, borsalar ve sektörün tüm kesimlerinin temsil edildiği Ulusal Pamuk Konseyi olarak her fırsatta uyardık. Yapılması gerekenleri anlattık. Ancak bunlar yapılmadığı için üretim alanlarında çok büyük daralma oldu.”

Çiftçiler neden pamuk ekmiyor?

Türkiye'de çiftçiler üretim kararı verirken, öncelikle ürünün fiyatına, verilecek desteğe bakar. Para kazanacağı umudu ile üretim yapar. Çiftçi, 2019 retim sezonuna, pamukta yaşanan gelişmelere, fiyata, destekleme uygulamalarına bakarak pamuktan para kazanamayacağını düşündü ve bir bölümü pamuk üretiminden vazgeçti. Bunu doğrulayacak birçok neden var.

Her raporda, her konuşmada dile getirilmesine rağmen 2018'de kilo başına 80 kuruş olan pamuk destekleme primi 2019'da artırılmadı. Üretici en az 1 lira 25 kuruş olmasını istiyordu. 2019'da artış olmayınca 2020'de en az 1.5 lira olması gerekiyor. Fakat retici bu artışın yapılacağına inanmadı.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, 7 Mayıs 2019'da paylaştığı tweet ile piyasaları sarstı. Çin ile ticaret savaşının sona ermesi beklenirken, Trump' ın Çin'i hedef alan ve yeni yaptırımları gündeme getiren twit, o dönemde kilosu 11.5 lira olan pamuk fiyatında sert düşüşe neden oldu. Çünkü, pamukta en büyük ihracat Amerika, en çok ithalat yapan ise Çin.

Gübre ve ilaç başta olmak üzere birçok girdiye zam gelirken, pamuk fiyatının düşmesi ve çiftçinin zarara uğraması üretimden kaçışın bir başka önemli nedeni.

Ulusal Pamuk Konseyi'nin hesaplamasına göre 2019 ürünü 1 kilo lif pamuğın maliyeti 10 lira 75 kuruş seviyelerindeyken, İzmir, Adana, şanlıurfa Ticaret Borsası'nda pamuk fiyatı 9 liraya kadar düştü. Buna karşı hiç bir nlem alınmaması, primin artırılmaması, desteklerin geç ödenmesi, 2019 ürünü destekleme priminin hala ödenmemesi iftide hayal kırıklığı yarattı. Bu nedenle pamuk ekimi azaldı.

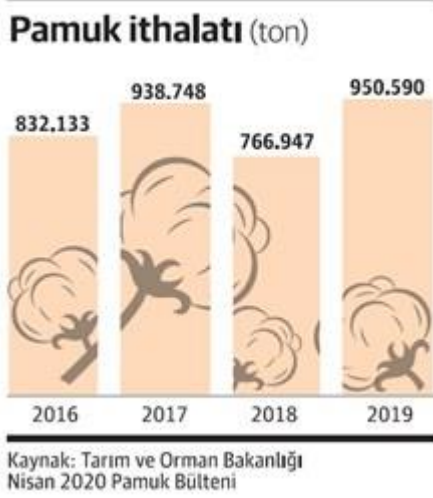
2020 kaybedildi, 2021 kaybedilmesin

Türkiye için 2020 yılı pamuk üretimi açısından tam anlamıyla “kayıp yıl” olacak. Bundan sonra alınacak her karar 2021 yılı için belirleyici olacak. Destekleme primi

kilo başına 1.5 lira ilan edilirse, ödemeler zamanında yapılırsa, üreticilerin maliyetleri dikkate alınarak pamuk fiyatının maliyetin altına düşmesi önlenirse en azından 2021 yılı kazanılabilir.

Koronavirüs nedeniyle Çin'e tepki gösteren başta Avrupa ülkeleri olmak üzere siparişlerini Türkiye'ye yönlendirmeye başladı. Tekstil ve konfeksiyon sektörünün bu siparişleri karşılaması için, pamuk üretimini artıracak yeni bir fırsat doğdu. Dileriz bu fırsat geçen yıl olduğu gibi heba edilmez.

Özetle, tarım ve sanayi için çok önemli bir ürün olan pamukta ithalatı değil, üretimi destekleyen politikalar uygulanmalı.

Üreticiye verilmeyen destek ithalata gidecek

Türkiye'nin yıllık ortalama pamuk ihtiyacı 1 milyon 650 bin ton civarında. İplik sanayisinin kapasite kullanımı yüzde 85'e ulaşmışken, koronavirüs (COVID-19) etkisi ile talepte yaşanan daralma ile kapasite yüzde 44'e kadar düştü. Sonra siparişlerle tekrar toparlanma yaşandı. Yani yaklaşık 250 bin ton civarında daha az pamuk tüketilmiş oldu. Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı Bertan Balçık'ın anlattığına göre, 150 bin ton stok var.

Şubat'ta 80 bin ton, Mart'ta 110 bin ton ithalat yapıldı. Şu anda 300 bin tonun üzerinde pamuk var. Bu pamuk yeni sezona kadar yani Ağustos'a kadar tüketilecek. 2020-2021 sezonunda Türkiye'nin pamuk tüketiminin yine 1 milyon 650 bin ton seviyesinde olması bekleniyor. Ekim alanlarındaki daralmaya bakılırsa en iyimser verilerle Türkiye, pamuk ihtiyacının 500-550 bin tonunu kendisi üretecek. İthalatın bu nedenle 1 milyon tonu aşması bekleniyor. Bunun anlamı şu; Türkiye, üretebileceği pamuğu ithal ederek aslında kendi çiftçisine vermediği desteğin çok daha fazlasını başka ülkelerin çiftçilerine ödeyecek.

Alaattin AKTAŞ

20 Mayıs 2020

Yeni inşaat yapmak mı; sektör “Aman aman” diyor!

İnşaat sektörü artık yoğunluğundan üfleterek yiyor. Yeni inşaat yapma eğilimini ortaya koyan yapı ruhsatları bu yıl da düşük seyrediyor. Üstelik açıklanan veriler ilk çeyreğe ilişkin. Koronali günlerin gerçekleşmesi doğaldır ki çok daha düşük beklenmeli.

Geçen yılın ilk çeyreğinde 77 bin daire için yapı ruhsatı alınmıştı ve bu sayı 2018'in aynı dönemindeki 141 bine göre çok hızlı bir gerilemeye işaret ediyordu. Zaten 2019'un tümündeki ruhsat sayısı da 2004 yılına dönüldüğünü ortaya koyuyordu. Yani inşaat sektörü yeni yapı anlamında frene sonuna kadar asılmıştı.

Bu yıla geldik; ilk bakışta biraz da geçen yılın ilk çeyreğindeki düşük sayının yarattığı baz etkisiyle sanki bir kıpırdanma var gibi.

Bu yıl ilk çeyrekte ruhsat alınan daire sayısı 80 bini aştı. 77 binden 80 bine çıkış var; ama unutmayalım bir önceki yılın ilk çeyrek sayısı 141 bindi.

Hele hele biraz daha geri gidersek, örneğin 2014'e, 2016'ya, 2017'ye; çok çok yüksek sayılar görürüz. Rekor ilk çeyrek anlamında 298 binle 2014'e, yılın tümü anlamında ise 1.4 milyonla 2017'ye ait.

Dolayısıyla bu yılın ilk çeyreğinde geçen yıla göre oluşan o küçük artış bir geri dönüş işareti olmaktan çok uzak.

Kaldı ki bu veriler ilk çeyrekteki durumu gösteriyor. Korona etkisi yüzünden insanların gelecek planlaması yapmaktan kaçındığı bir sürecin izlerini yılın ikinci çeyreğine ilişkin verilerde göreceğiz.

Tahminler, ikinci çeyrekte en fazla ilk çeyrekteki kadar bir inşaat ruhsatı alınacağı, hatta bu düzeyin altında kalınması ihtimalinin daha ağır bastığı yönünde.

Tamamlananlar tabii ki fazla

Yeni inşaat yapma anlamında böylesine temkinli gidilirken daha önce başlanmış ve tamamlanmış dairelerle ilgili sayı doğal olarak çok daha yüksek seyrediyor.

İlk çeyrekler itibarıyla 2018'de 207 bin, geçen yıl 251 bin, bu yıl da 152 bin daire için yapı kullanım izin belgesi düzenlendi.

Her ne kadar önceki yıllara göre bir gerileme varsa da konutta arz artmaya devam ediyor.

Peki bu arzı karşılayacak talep var mı? Hele hele şu korona döneminde...

Yapı kullanma izin belgesi verilen konut sayısının ilk çeyrekte 152 bin olduğunu belirttik. Peki bu çeyrekteki satış nasıldı?

İlk çeyrekteki toplam konut satışı 340 bin olarak gerçekleşti. Ama yapı kullanma izin belgesiyle kıyaslanacak satış ilk el satışlar. İşte ilk çeyrekteki ilk el satışlar ancak 107 bin oldu.

Konut kredisi faizleri böylesine düşürülmüş olmasına rağmen ilk el konut satışı yapı kullanma izni verilen konutların çok gerilemiş düzeyine bile ulaşamıyor. İlk çeyrek için arada 45 bin adetlik bir fark var.

2019 sonundaki konut stoku sıfır kabul edilse bile ilk çeyrekte kullanıma sunulan konut sayısı, yani arz 152 bin... İlk çeyrekte satılan, yani talep ise 107 bin... Bu da konut stokuna 45 binlik bir ek demektir.

Ruhsata bağlanan ve izin belgesi verilen daire sayısı (Adet)

	İnşaat ruhsatı			Yapı kullanma izin belgesi		
	1.Çeyrek	Yıllık	1.Çeyrek/ Yıllık (%)	1.Çeyrek	Yıllık	1.Çeyrek/ Yıllık (%)
2002	20.891	161.920	12,9	33.149	161.491	20,5
2003	26.162	202.854	12,9	36.759	162.908	22,6
2004	58.981	330.446	17,8	46.317	164.994	28,1
2005	77.382	546.618	14,2	38.763	249.816	15,5
2006	115.627	600.387	19,3	46.309	295.389	15,7
2007	112.394	584.955	19,2	62.527	326.484	19,2
2008	121.403	503.565	24,1	91.463	357.286	25,6
2009	135.571	518.475	26,1	131.015	469.981	27,9
2010	129.674	907.451	14,3	92.645	429.755	21,6
2011	109.618	650.127	16,9	106.265	556.769	19,1
2012	149.728	771.878	19,4	119.154	556.331	21,4
2013	163.008	839.630	19,4	153.668	726.339	21,2
2014	298.349	1.031.754	28,9	262.982	777.596	33,8
2015	187.082	897.230	20,9	160.981	732.948	22,0
2016	261.618	1.006.650	26,0	164.701	754.174	21,8
2017	238.680	1.405.447	17,0	196.683	833.517	23,6
2018	141.323	664.686	21,3	207.496	893.651	23,2
2019	77.153	313.173	24,6	250.552	735.325	34,1
2020	80.216			151.992		

Nisandaki durum vahim

İlk el konut satışı korona etkisinin kendini çok az hissettirdiği ilk çeyrekte bile tamamlanıp kullanıma hazır hale gelen konut sayısına erişemedi. Konut stoku biraz daha arttı.

Ve geldik nisana, koronanın tüm şiddetiyle ekonomiyi etkilemeye başladığı aya...

İşte nisanın konut satış verileri. Nisanda yalnızca 43 bin konut satıldı. Kıyaslama için marttaki satışın 109 bin, geçen yılın nisanındaki satışın 96 bin olduğunu hatırlatalım. Üstelik nisandaki 43 bin satışın yalnızca 15 bini ilk el satış.

İlk çeyrekteki ilk el satış sayısını biraz önce aktardık; 107 bin. Yani her ay ortalama 35-36 bin adet ilk satış gerçekleştirilmiş. Dördüncü aya gelmişiz, sayı 15 bine gerilemiş.

Bu düşüş gayet normaldir, beklenen bir eğilimi yansıtmaktadır. Geçim derdine düşmüş insanların, işyeri kapalı olan orta-üst gelir grubundakilerin aklından şu dönemde konut almak herhalde kesinlikle geçmiyordur.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Koronavirüs sürecinde anketler ne gösteriyor?

20 Mayıs 2020

Koronavirüs sadece sağlık alanında etkili oluyor diye düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz.

Belki sağlık kadar ekonomi üzerinde de belirleyici oldu. Ama siyaseti de şekillendiriyor. GENAR'ın 28 Nisan-3 Mayıs tarihleri arasında 3 bin kişiyle yaptığı anket, koronavirüs günlerinde siyasete ışık tutuyor. Sizi rakamlara boğmadan genel eğilimi yansıtmak istiyorum.

ERDOĞAN'A HDP VE SP SEÇMENİNDEN İLGI

“En beğendiğiniz siyasetçi” anketinde Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk sırada yer alıyor. Yüzde 36.2'yle ilk sırada yer alan Erdoğan en yakın rakibine 4 kat fark atıyor. Türk siyaseti, Erdoğanlılar ve Erdoğan karşıtları arasında kutuplaştığı için daha önceki anketlerde diğer partilerden Erdoğan'a çok destek gelmiyordu. Kendi kitlesi yüksek oranda destekliyordu. Kısmen de MHP seçmeni ilgi gösteriyordu. Bu kez diğer partilerin tabanından da bir destek gözleniyor. HDP ve Saadet Partisi tabanına özellikle dikkatinizi çekmek isterim. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın koronavirüsle mücadele sürecindeki güçlü liderliği, onun diğer isimlerle arasını birkaç kat açmasına neden olmuş. Erdoğan, kriz yönetim kapasitesi çok yüksek bir lider. Ayrıca güçlü liderliği sayesinde milli meselelerde milleti etrafında toplamayı başarıyor. Bunu yurtdışına asker gönderdiğimiz Zeytin Dalı, Barış Pınarı harekâtlarında ve Kudüs oylamasında görmüştük. Tabii sadece güçlü olmak yetmiyor. Bir de kriz yönetiminde başarılı olmak gerekiyor. Tersini düşünün. Eğer pandemi sürecinde Türkiye'nin sağlık sistemi çökseydi ne olurdu?

KILIÇDAROĞLU'NA ORTAK ÇIKTI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan sonra normal olarak ikinci sırada ana muhalefet partisinden lideri olarak CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun gelmesi beklenir. Ama öyle değil. Kılıçdaroğlu önceden bir-iki basamak gerideydi. Şimdi 8'inci sıraya gerilemiş. Bu süreçte Kılıçdaroğlu vahim bir hata yapmadı. O nedenle GENAR Başkanı İhsan Aktaş'ı arayıp bunun nedenini sordum. “Ekrem İmamoğlu

ve Mansur Yavaş, Kılıçdaroğlu'nun puanlarından bir kısmını çekmişler" dedi. İmamoğlu ve Yavaş, Kılıçdaroğlu'ndan üst sıralarda yer alıyorlar.

SAĞLIK BAKANLIĞI BAŞARILI BULUNUYOR

Koronavirüs süreci sadece sağlığımızın değil, aynı zamanda Sağlık Bakanlığı'nın da önemini ortaya koydu. Türkiye'nin dünyanın en güçlü sağlık sistemlerinden birine sahip olduğu ortaya çıktı. Bunda hekimlerimizin payı büyük. Türkiye'yi Amerika'ya şikâyet eden CHP'li Barış Yarkadaş ne düşünüyor acaba? Çünkü CHP seçmeni onlar gibi düşünmüyor. Koronavirüsle mücadele sürecinde halkımızın yüzde 75.7'si Sağlık Bakanlığı'nın aldığı önlemleri yeterli buluyor. Sağlık sistemimize güvenenlerin oranı ise ondan 1 puan yukarıda. CHP'lilerin yüzde 61'i, HDP'lilerin yüzde 37'si, İYİ Partililerin ise yüzde 82'si Sağlık Bakanlığı'nın aldığı önlemleri yeterli buluyor. MHP'de yüzde 85.7 olan bu oran AK Parti seçmeninde yüzde 89.5'e yükseliyor.

SAĞLIK BAKANI'NA DESTEK

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın puanının 5 üzerinden 4.37 olduğunu belirtmek isterim. Yine CHP, İYİ Parti ve HDP seçmeninden de Fahrettin Koca'ya güçlü bir destek geliyor. Millet hizmet edeni seviyor.

ERDOĞAN 1 KASIM ÖNCESİ HAVAYI YAKALADI

Sadece koronavirüsle mücadele süreciyle bağlantılı mı orasını bilmiyorum, 24 Haziran seçimlerine göre AK Parti'nin oyunu 2.8 puan arttırdığı ortaya çıkıyor. Yüzde 45.4'e yükselen AK Parti ile 9.8 olan MHP'nin oyu birleştiğinde 'cumhur ittifakı'na destek 55.2'ye tırmanıyor.

Peki bu ülkede 1 yıl önce yerel seçim oldu, AK Parti İstanbul ve Ankara'yı kaybetti, 1 yılda ne değişti? Bunu da İhsan Aktaş'a sordum. "CHP yerel seçimde yakaladığı rüzgârı kaybetti" dedi. Bunda Erdoğan'ın yerel seçim sonrası başarılı hamlelerle rüzgârı arkasına almayı başarmasının da etkisinin büyük olduğunu düşünüyorum. Diğer partilerin de desteğini alan Erdoğan'ın oy oranı 'cumhur ittifakı'nın üstünde gözüküyor. Erdoğan, 1 Kasım seçimleri öncesindeki havayı yakaladı.

AKŞENER VE KILIÇDAROĞLU'NUN HAMLELERİ

Muhalefet liderlerinin de bunun farkında olduğunu düşünüyorum. Çünkü Kemal Kılıçdaroğlu da Meral Akşener de taktik hamleler yaparak gündemi değiştirmeye çalışıyorlar. Akşener'den "memleket masası" önerisi geldi. Kılıçdaroğlu'nun ekonomiye ilişkin önerileri gündem belirleyemedi ama bir erken seçim olursa İYİ Parti'ye CHP milletvekillerini gönderdiği gibi Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'nun

partisine milletvekili verebileceğini söylemesi olumlu karşılanmadı. Güneş Motel örneğini çağrıştırdığı için aleyhine oldu.

SEÇİM BARAJI DÜŞÜRÜLECEK Mİ?

ÖNCE MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli seçim barajının düşürülmesini ve Siyasi Partiler Yasası'nın değişmesini istedi. Bahçeli, Kılıçdaroğlu'nun, Babacan ve Davutoğlu partilerinin seçime girmesi için milletvekili verebileceği yönündeki açıklamasına sert tepki gösterdi. Kılıçdaroğlu'nu milletvekili pazarı kurmakla suçladı. Daha sert tepki ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan geldi. Milletvekili pazarı kuranlar, terör örgütleriyle ittifak yapanlar için yolun sonunun geldiğini söyledi. Bunlar siyaseten söylenmiş bir söz olamazdı. Belli ki bunun bir siyasi sonucu olacaktı. Acaba seçim barajının düşürülmesi ve Siyasi Partiler Yasası'nın değiştirilmesi yönünde bir çalışma var mı diye kulisleri yokladım. Henüz başlamamış. Ama bu başlamayacağı anlamına gelmiyor. Seçimlerde barajı aşamayacaklarını düşünen partiler, ittifak kurup 'Voltran'ı oluşturuyor. Ayrıca yüzde 1'lik partiler de böylece Meclis'e girme şansını yakalıyor. Ayrıca seçim barajı bir demokrasi eksikliği. O nedenle düşürülmeli. Ben Bahçeli ve Erdoğan'ın bu çıkışı durup dururken yaptıklarını zannetmiyorum.

Türkiye kur tuzağındadır

Esfender KORKMAZ

20 Mayıs 2020

Türkiye'de kurlar 2000 yılında IMF önerisi ile, para kurulu (Currency Board) esasına göre çalışan hareketli çapa (Crawling pep) sistemi ile belirleniyordu. 2000 yılı için kur artışı hedef enflasyona göre yüzde 20 olarak belirlenmişti. Ne var ki 2000 yılında TÜFE oranı yüzde 39 olunca TL üstünde baskı oluştu. Karaborsa kur yükseldi.

2001 yılı şubat ayında kriz olunca, IMF bu defa 1999 yılında önerdiği ve 2000 yılında uygulanan hareketli 'çapa'nın tam tersini, dalgalı kur politikasını istedi.

O tarihte Gözcü'de yazıyordum. Gözcü 1996 ile 2007 yılları arasında doğan gurubunda yayınlanan ve Rahmi Turan'ın yönettiği tirajı da ortalama 140 bin civarında olan günlük gazete idi. Gerek bu gazetede ki köşemde gerekse basında yer alan iki teklifim vardı;

Birincisi; 1 Temmuz'dan itibaren kurların afişe edilmesi taahhütü bitiyor. Bant sistemi geliyor. 1 Temmuz'a kadar bant sistemini genişletmek gerekiyor. İlk 3 ayda yüzde 15'lik bir bant içinde, ikinci 3 ayda yüzde 20 bandında hareket edilmeli. Böylece bant sistemi değişmiyor, marjı değişiyor. Programı rafa kaldırmaya gerek kalmıyor.

İkincisi; Dalgalı kur sistemi mevcut sistemin tam tersidir. Türkiye de, piyasa yapısı bu sisteme uygun değil, vadeli döviz işlemleri yok, dolarizasyon var, bu nedenlerle dalgalı kur sistemi kurlarda otomatik denge sağlayamaz. Kontrollü bir kur sistemine geçelim.

2005 yılında, kur riski diye kısa bir çalışma yaptım. Burada da dalgalı kur sisteminin istikrarı bozacağını açıklamıştım. (Bu çalışmaya web sayfandan bakılabilir.)

Dalgalı kur sisteminde, cari açık ortaya çıkarsa döviz talebi artar. Kurlar artar. İthalat azalır , ihracat artar. Cari denge sağlanır. Kur dengeye gelir. Ancak 2004 ile 2012 arasında cari açıktan fazla sıcak para girdi. Kur artmadı . TL değerlendirildi. Merkez Bankası TÜFE bazlı reel kur endeksi 2007 yılında 127 oldu. Yani TL yüzde 27 değerlendirildi. Kur politikasının öngördüğünün tersine ithalat arttı. Cari açık arttı. TL 'nin değerlendirilmesi spekülasyon sermayeye yaradı. TL değerlendirildikçe, spekülasyon sermaye getirdiğinden daha fazla döviz götürüyordu.

2018'de kur şoku yaşadık, dış borç maliyetimiz arttı. Enflasyon Yi-ÜFE'de yüzde 40'ı, TÜFE'de yüzde 25'i geçti. Ekonomik dengeler alt üst oldu. Kur artışı ihracata da yaramadı. Zira ihracat malı üretiminde ithal girdi oranı yüzde 70 yüzde 80 dolayındadır.

IMF Türkiye dışında, Tayland, Endonezya ve Filipinlere de aynı şekilde dalgalı kur politikası dayattı. Ancak aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi bu ülkeler cari dolar olarak fert başına gelirin artmasına rağmen hala düşük gelir düzeyini kıramadılar. **Türkiye bir ara cari dolar cinsinden Fert başına GSYH olarak yüksek orta gelir grubuna çıktı.** Ancak şimdi yeniden 10.000 dolar altındadır. 2018 ve 2019 yıllarında 2007 fert başına gelir seviyesinin de altına indi.

Cari Dolar olarak fert başına GSYH

Ülkeler	2007	2018	Yüzde değişme
Tayland	3973	7272	83.0
Endenozya	1860	3894	109.0
Filipinler	1670	3102.	85.7
Türkiye	9711	9370	-3.5

Dalgalı kur politikası, yalnızca spekülatif sermayeye yaradı. Spekülatif sermaye hem küreselleşmeyi yönlendirdi, hem de hükümetlere hakim oldu. 2011 yılına kadar Türkiye de faaliyet gösteren Soros'un açık toplum enstitüsünün yaptıkları bu dediğimin ispatıdır.

Soros, Türkiye'de siyaseti etkiledi. DSP ve Ecevit'in gitmesinde kimlerin nasıl etkili olduğunu iyi tahlil etmeliyiz. Kemal Derviş'in DSP'yi neden parçaladığını, aynı Derviş'in CHP'yi de Soros çizgisine getirmek istediği ve fakat Baykal'ın izin vermediği bilinen net gerçeklerdir.

Soros; ülkelerde siyaseti yönlendirdiğini, **"Dünyanın her yanında böyle süreçleri destekliyorum. Şu anda Liberya'da yapıyoruz, Nepal'de yapabiliriz."** şeklinde açıklamıştır.

Çin para birimi Yuan 1994 yılında sabit kurla Amerikan Doları'na bağlandı. Sürekli cari fazla veriyor. Türkiye'de aynı sabit kur rejimi doğru olmaz. **Ancak bugünkü ekonomik koşullara uygun bir ara rejime geçmeliyiz.**

İbrahim Kahveci

İhaleleri CHP örter

İstanbul Boğazi'nda köprüyü geçmek 10,75 lira. Bu fiyat Aralık 2015'te 3,40 liraydı.

Niye bu kadar fahiş zam yaptı AK Parti Hükümetleri?

Çünkü “kasadan 5 kuruş çıkmayacak” dedikleri “Hazine Garantili Projelere” para gerekiyor...

Kasadan 5 kuruş çıkmayacak dediler ama her yıl müteahhitlere milyarlarca lira ödeniyor.

En fazla 3 yıl içinde yollar-köprüler garantileri doldurur ve ödemeler durur dediler, ama ne dolan var ne de paralı geçen. Hazine her yıl artan oranda sayılı ve bilinen Müteahhitlere ödeme yapmaya devam ediyor.

‘Hizmet aşkı’ diyorlar buna...

Ama Ankara'nın göbeğinde, Milletin ayaklarının dibindeki 6 hastaneyi kapattılar. Neymiş efendim, Hazine Garantili Müteahhitlerimizin yaptığı Şehir Hastanesine gidilsin diye...

İstanbul'da da kapanacak.

Şehir Hastanesi yapıyorsa Müteahhit, işte orada Devletin Hastanesini Kapatıyorlar... Hem de hizmet aşkı ile.

Paralı otoyol yapılıyor ama daha yanındaki paralel duble yol bomboş. Sadece parasal işler için Hazine Garantili Yollar yapılıyor...

Niğde'ye doğru bir bakın.

Zafer Havalimanına 1,3 milyon kişi uçacak diye Hazine garantisi verilmiş ama yılın 4 ayında sadece 15 bin kişi uçmuş. Geçen yıl ise 270 bin kişi uçmuş zaten.

***

Hazine Garantileri kime veriliyor?

Niye bir elin parmakları ile sayılı şirketler bütün ihaleleri topluyor?

Nasıl oluyor da 500-600 milyon dolara olacak projeler 2-3 milyar dolara çıkıyor?

Mesela bir düşünün:

Fatih Portakal bahçesine kaçak baraka mı yapmış?

Ya da Aykut Erdoğan kaçak yapıdan balkon mu yapmıştı? Pardon, balkonunun kenarını camekanla kaçak olarak örtmüştü galiba.

Kaçak yapılaşma karşılığında cami yapmadan bu işlerin affolunduğunu bu kesim bilmiyor olabilir.

Ama beri tarafta şu hesabı bilmiyor?

Ne hesabı mı? Bakın anlatayım bir kez daha: İstanbul-İzmir Otoyol ve Osmangazi Köprüsü yapım maliyetini Sn Binali Yıldırım 2011 yılı proje başlangıcında 6 milyar dolar diye açıklıyor.

Sonra proje bitince 2019 yılı kurdele kesilirken Sn Erdoğan projeyi 11 milyar dolara mal oldu diye ilan ediyor.

Sahi, aradaki 5 milyar dolar ne oldu? Nasıl arttı maliyet birden yüzde 100 gibi. Hatta kur arttığı için düşmesi gerekirken hem de.

İşte, bu ve benzeri bütün Hazine Garantili Projeler nasıl izah edeceğiz?

CHP olmazsa bütün bunları topluma nasıl yedirilebiliriz?

Bunlar çok önemli sorunlar.

***

Bugün ülkemizde ne verimlilik kaldı ne de yatırım anlayışı.

Vurgunculuk artık her yerde.

Devlet adeta parayı bir siyasi ikbale bağladı. O uğurda ne kadar verimsiz ama yenilecek iş varsa para oralara bağlanıyor.

Bu Millet önümüzdeki 20-25 yıl bir elin sayılı müteahhitlerine çalışacak hale getirildi.

Evin balkonunu sorguluyoruz

Çiftlikte bir barakayı sorguluyoruz ama milyarlarca doları sorgulamıyoruz.

Bir balkonun camını sorguluyoruz ama bir Hazine Garantili M  teahhittin kirli para trafiğini sorgulamıyoruz.

Havalimanı için kotlar d  ş  yor, yapılması gereken i ler siliniyor, borçlar  teleniyor ama ülke olarak bir CHP balkonu ile hepsini AKlayabiliyoruz.

Bu gerçekten muhteşem bir i .

Doğru-yanlış veya doğru-yalan artık hükmünü yitirdi.

Ne kadar hafızasız söylem varsa söylenebiliyor. Seçmenin bile bir seviyede kabul edilmesi gerekir desek de nafil . Uzaya 4  eritli otoban yapıldı zaten.

 yi ki CHP var.

AKlamanın yolu nasılsa bulundu.

Bir de CHPyi suçluyorlar.

Ha! Son olarak: Ya bunlara susanlara ne demeli? Adalet, hak, hukuk hiç mi bir daha lazım olmayacak kendilerine?

20 Mayıs 2020, Çarşamba **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

Mayıs ayında Cumhuriyet tarihine yön veren gelişmeler yaşandı

İçinde bulunduğumuz Mayıs ayı gerek Cumhuriyet tarihimiz gerekse siyasetin bugününe de yansıyan gelişmelerle doludur. Mayıs bu kadar önemli kılan tarihler 19 Mayıs 1919, 14 Mayıs 1950 ve 27 Mayıs 1960 günleri ile anlatılabilir.

19 Mayıs 1919

19 Mayıs 1919 Atatürk'ümüzün Samsun'a çıktığı ve Kurtuluş Savaşı'nı başlattığı tarihtir. Bandırma vapuru ile yapılan bu yolculuğun gerçek hikayesini arkadaşım Murat Bardakçı önce "**Şahbaba**" sonra da "**Bir devlet operasyonu 19 Mayıs**" kitaplarında etraflıca irdelenmiştir.

19 Mayıs'ın zafere ulaşması ile Lozan imzalanmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ile egemenliği tescil edilmiştir. 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılması, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı, hep 19 Mayıs'ın devamıdır.

14 Mayıs 1950

Mayıs ayının ikinci önemli olayı 14 Mayıs 1950'de ilk gerçek serbest seçimle CHP iktidarının sona ermesi ve Demokrat Parti'nin iktidar olmasıdır. Bu suretle Demokrat Parti'nin dört lideri, yani Celal Bayar Cumhurbaşkanı, Adnan Menderes Başbakan, Refik Koraltan TBMM Başkanı ve Fuat Köprülü de Dışişleri Bakanı olmuşlardır.

Cumhuriyet'in demokrasiye geçişinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün rolü çok önemlidir. Özellikle 1 Temmuz 1947'de yayınladığı bildiri ile demokrasinin bir hoşgörü rejimi olduğunu CHP kadrolarına da hatırlatmıştır.

27 Mayıs 1960

Cumhuriyet tarihinin en ayıplı Mayıs ise 27 Mayıs 1960 günüdür. O gün Türkiye demokrasisi ilk kez askeri bir darbe ile kesilmiştir. Sonunda Adnan Menderes,

Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan'ın idamlarına dayanacak olan ayıplar sürüp gitmiştir. Bir Amerikan güdümlü olan bu darbe sonrasında memur maaşları, Amerika'nın Merkez Bankası'ndaki Cooley Fonu'ndan ödenmiştir. Bu darbenin geleceği, 1958'deki Irak darbesi ve 1960'taki Güney Kore darbesi ile adeta önceden hissedilmiştir.